

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравчук В. Прогнозування основних тенденій розвитку сільськогосподарських машин і обладнання / В. Кравчук, В. Гусар // Техніка і технології АПК. – 2014. – № 6. – С. 17–20.
2. Сушко І. Пестициди повинні використовуватись ефективно / І. Сушко, М. Дідух // Техніка АПК. – 2000. – № 9. – С. 11–12.
3. Шпаар Дитер. Все силы на защиту зерновых / Дитер Шпаар // Зерно: всеукр. журн. современ. агропромышленника. – 2012. – № 7. – С. 100–102.

*Стаття надійшла до редакції
17.10.2016*

УДК: 635.63:631.53.03(477.5)

Г.І. Яровий, д-р с.-г. наук, професор

В.П. Сєвідов, аспірант

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
(Харків, Україна)

ВПЛИВ СТРОКУ ВИСАДКИ РОЗСАДИ НА УРОЖАЙНІСТЬ ОГІРКА В ПЛІВКОВИХ ТЕПЛИЦЯХ БЕЗ ОБІГРІВУ

У сукупності агротехнічних заходів, направлених на отримання високого врожаю огірка у весняних плівкових теплицях, важливою умовою є визначення оптимального строку висадки розсади. Це один із найбільш дієвих факторів які впливають на величину валового збору огірків, а разом із тим і на економічну ефективність вирощування культури. У статті наведено результати аналізу врожайності гібрида огірка Каміла F₁ залежно від строків висадження розсади в плівкові теплиці у весняно-літній культурозміні. Площа ділянки становила 38,4 м²: довжина 12,8 м; ширина 3,0 м; густота 3,0 росл./м², повторність у досліді чотириразова. У фазі масового плодоношення найбільшу масу рослини 1379 г, довжину стебла 278 см, середню кількість бічних пагонів 31,5 шт. і середню площу листової поверхні 21 216 см²/росл. зафіксовано в гібрида Каміла F₁ за висадки розсади в другій декаді квітня. За результатами проведеного дослідження було зроблено висновки, що в умовах східної частини лівобережного Лісостепу України оптимальним строком для висадки розсади є друга декада квітня, що забезпечило найкращий ріст і розвиток розсади, найвищу урожайність і високі показники продуктивності.

Ключові слова: огірок, розсада, строки висадки, період вегетації, урожайність.

Постановка проблеми. Огірок – найпопулярніша з овочевих рослин в Україні. Плоди та продукти його переробки користуються великим попитом завдяки смаковим якостям, високому вмісту біологічно активних речовин, вітамінів тощо. Медично обґрунтована норма споживання огірків на одну людину в рік становить 15,5 кг [1]. Огірок є однією з головних культур захищеного ґрунту. Порівняно з іншими культурами огірки дають ранній і високий урожай. Площа, яку займає нині огірок в Україні, складає близько 17 % від загальної площі, відведеної під овочеві культури, він посідає третє місце після помідора і капусти [2]. Тому останнім часом в Україні та світі все більше уваги приділяють вирощуванню огірка.

Потреба населення в овочах у цілому і в огірках зокрема повністю ще не задовольняється. Одним із важливих заходів для збільшення обсягів виробництва є підвищення врожайності шляхом удосконалення технологій вирощування культури огірка.

У сукупності агротехнічних заходів, направлених на отримання високого врожаю огірка у весняних плівкових теплицях, важливою умовою є визначення оптимального строку висадки розсади. Це один із найбільш дієвих факторів, які впливають на величину валового збору огірків, а разом із тим і на економічну ефективність вирощування культури.

Мета досліджень полягала у вивченні впливу строків висадки розсади огірка Каміла F₁ у плівкових теплицях без обігріву на урожайність.

Вихідний матеріал та умови проведення досліджень. Дослідження проводили впродовж 2015–2016 рр. у плівкових теплицях у весняно-літній культурозміні в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва, який знаходиться в східній частині лівобережного Лісостепу України на території Харківського району Харківської області. Облік, аналіз і спостереження проводилися відповідно до «Методики дослідної справи в овочівництві та баштанництві» [3].

Результати досліджень. В Україні є багатий сортимент гібридів огірка. Існують гібриди, здатні утворювати плоди без бджолозапилення [4]. Каміла F₁ – партенокарпічний гібрид селекції Інституту овочівництва і баштанництва НААН, жіночого типу цвітіння, скоростиглий, від масових сходів до початку плодоношення проходить 38 – 42 доби, період плодоношення складає 41 – 49 діб. Загальна врожайність за беззмінного вирощування 14,6 – 16,9 кг/м², товарність 88 – 96 %, довжина плоду 8 – 10 см. Рослини середньоплетисті, плоди мають добрі смакові якості, насіннева камера середня, шкірка ніжна, якість свіжих і консервованих плодів оцінюється в 4,5 – 4,9 бали, гіркота відсутня. Гібрид стійкий проти корневих гнилей та відносно

стійкий проти несправжньої борошнистої роси, рекомендований для вирощування у весняно-літній культурі плівкових та скляних теплиць з обігрівом і без обігріву.

Терміни посіву і висадки розсади в плівкову теплицю залежать від кліматичних умов, тобто температурного режиму певного регіону. Висівати насіння необхідно в прогрітий до 15 °С ґрунт. Це температурний мінімум, нижче якого рослина загальмує розвиток, оскільки вона належить до теплолюбних. Необхідні для доброго росту денні температури повинні бути не нижче 22 – 24 °С, а нічні – 18 °С.

У досліді насіння гібриду огірка Каміла F₁ висівали в горщики діаметром 10 см за різних строків посіву (перший посів – друга декада квітня, другий посів – третя декада квітня (контроль), третій посів – перша декада травня). Розсаду у фазі п'яти справжніх листків висаджували на дослідну ділянку. Площа ділянки 38,4 м²: довжина 12,8 м; ширина 3,0 м; густина 3,0 росл./м², повторність у досліді чотириразова.

Показники параметрів рослин свідчать про те, що одержані у фазах масового цвітіння і масового плодоношення огірків дані різняться між собою. Різниця у біометричних параметрах простежується залежно від строків висадки розсади гібрида Каміла F₁ (табл. 1).

1. Вплив строків висадки розсади на біометричні показники гібрида огірка Каміла F₁ у фазі масового цвітіння, 2015-2016 рр.

Висадка розсади	Маса рослини, г	Довжина центрального стебла, см	Кількість бічних пагонів, шт.	Площа листової поверхні, см ² /росл.
II декада квітня	990	185	15,5	6622
III декада квітня (контроль)	707	169,5	13,5	4883
I декада травня	593	161	10,5	4238

Найбільшу масу рослин 990 г, довжину стебла 185 см, 15,5 шт. бічних пагонів та площу листової поверхні 6622 см²/росл. зафіксовано в гібрида Каміла F₁ у фазі масового цвітіння за висадки розсади в другій декаді квітня.

За більш пізнього строку висадки розсади простежуємо виражену тенденцію до суттєвого зменшення всіх біометричних параметрів, таких як довжина стебла, кількість бічних пагонів і площа листової поверхні. У фазі масового плодоношення ця закономірність зберігається: чим пізніший строк висадки розсади, тим менші біометричні параметри рослин (табл. 2).

2. Вплив строків висадки розсади на біометричні показники гібрида огірка Каміла F₁ у фазі масового плодоношення, 2015-2016 рр.

Висадка розсади	Маса рослини, г	Довжина центрального стебла, см	Кількість бічних пагонів, шт.	Площа листової поверхні, см ² /роsl.
II декада квітня	1379	278	31,5	21216
III декада квітня (контроль)	1304	262	25,5	19036
I декада травня	1051	270	26,5	17208

Таким чином, на підставі проведених досліджень можна зробити висновок, що на всіх етапах онтогенезу за більш пізніх строків висадки розсади суттєвого зменшуються біометричні параметри рослин огірка, таких як маса рослини, довжина стебла, кількість бічних пагонів, площа листової поверхні та ін., а за висадки розсади у більш ранні строки, навпаки, зростають. Найбільшу масу рослини 1379 г, довжину стебла 278 см, 31,5 бічних пагонів та площу листової поверхні 21216 см²/роsl. зафіксовано в гібрида Каміла F₁ у фазі масового плодоношення за висадки розсади в другій декаді квітня.

Облік урожаю розпочали при появі перших товарних зеленців двадцять сьомого травня, одинадцятого і двадцять третього червня, збір проводили через день. Останній збір – третього вересня. Урожайність гібрида Каміла F₁ за різних строків висадки розсади подано в табл. 3.

3. Вплив строків висадки розсади на урожайність гібрида огірка Каміла F₁, 2015-2016 рр.

Висадка розсади	Урожайність огірка, кг/м ²			Приріст до контролю у %
	2015 р.	2016 р.	в середньому	
II декада квітня	13,0	19,0	16,0	+4,9
III декада квітня (контроль)	11,8	18,7	15,3	0,0
I декада травня	10,4	12,6	11,5	-24,6

За даними дослідження найбільшу врожайність було отримано при більш ранніх строках висадки розсади.

Висновки. Досліджуючи вплив строків висадки розсади огірка Каміла F₁ у плівкових теплицях без обігріву встановлено, що оптимальним строком для висадки розсади є друга декада квітня, що забезпечило найкращий ріст і розвиток розсади та найбільшу врожайність огірка з 1 м² – 16,0 кг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вітанов О.Д. Вирощування огірка на продовольчі цілі з використанням краплинного зрошення в умовах лівобережного Лесостепу України (методичні рекомендації) / О.Д. Вітанов, М.І. Ромащенко, Г.І. Яровий, С.О. Кирюхін, Л.Е. Плужнікова, Л.М. Урюпіна. – Х.: ІОБ УААН, 2006. – 12 с.
2. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту. Ч. 1. Закритий ґрунт: навч. посібник / Л.С. Гіль, А.І. Пашковський, Л.Т. Суліма. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 367 с.
3. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / за ред. Г.Л. Бондаренка, К.І. Яковенка. – Х.: Основа, 2001. – 369 с.
4. Болотских А.С. Энциклопедия овощевода / А.С. Болотских. – Х.: Фоліо, 2005. – 799 с.

*Стаття надійшла до редакції
22.11.2016*

Г.І. Яровий, д-р с.-х. наук, професор
В.П. Севидов, аспірант
Харьковский национальный аграрный
университет им. В.В. Докучаева
Харьков, Украина

Влияние срока высадки рассады на урожайность огурца в пленочных теплицах без обогрева

В совокупности агротехнических мероприятий, направленных на получение высокого урожая огурца в весенних пленочных теплицах, важным условием является определение оптимального срока высадки рассады. Это один из самых действенных факторов, влияющих на величину валового сбора огурцов, а вместе с тем и на экономическую эффективность выращивания культуры. В статье приведены результаты анализа урожайности гибрида огурца Камила F₁ в зависимости от сроков высадки рассады в пленочные теплицы в весенне-летнем культурообороте. Площадь участка составляла 38,4 м²: длина 12,8 м; ширина 3,0 м; плотность 3,0 раст./м², повторность в опыте четырехкратная. В фазе массового плодоношения наибольшая масса растения 1379 г, длина стебля 278 см, 31,5 боковых побегов и площадь листовой поверхности 21216 см²/раст. зафиксированы у гибрида Камила F₁ при высадке рассады во второй декаде апреля. По результатам исследований установлено, что в условиях восточной части левобережной Лесостепи Украины оптимальным сроком для высадки рассады является вторая декада апреля, что обеспечило лучший рост и развитие рассады, самую высокую урожайность и высокие показатели производительности.

Ключевые слова: огурец, рассада, сроки высадки, период вегетации, урожайность.

G.I. Yarovoy, doctor of agricultural sciences, professor
V.P. Sevidov, postgraduate student
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev
Kharkov, Ukraine

Influence of the time of transplantation of seedlings on cucumber yield in film greenhouses

Need of the population for vegetables generally and particularly for cucumbers is not yet met completely. One of important measures to increase volume of production is to increase crop yield by perfecting technology of cucumber growing. Determining the optimal time for transplanting seedlings is an important condition in the complex of agrotechnical measures aimed at obtaining high harvest in film-covered spring greenhouses. It is one of the most effective factors that influence gross cucumber yield and with that – economic effectiveness of crop growing. The article presents results of analysis of yield of Kamila F1 cucumber hybrid depending on the time of transplanting its seedlings into film greenhouses in spring and summer crop rotation.

Period from mass young growth to the beginning of fruiting is 38 to 42 days, fruiting period is 41 to 49 days. Time of sowing and transplanting seedlings into film greenhouses depend on weather conditions, i.e. region's temperature regime. It is necessary to sow seeds into ground that is warmed up to 15°C. This is minimal temperature, below which the plant's growth will be inhibited since it is heat-loving. Daytime temperatures needed for good growth rate have to not be lower than 22°C to 24°C, and nighttime temperatures – not lower than 18°C.

During the experiment seeds of Kamila F1 cucumber hybrid were sown into 10 cm diameter pots with different sowing time (first sowing – second decade of April, second sowing – third decade of April, third sowing – first decade of May). Seedlings in the phase of five true leaves were transplanted onto the experimental site. Area of the site was 38.4 sq. m, length was 12.8 m, width – 3.0 m, density – 3.0 plants per sq. m. The experiment was conducted four times.

Biometric indexes of plants during the phase of mass blooming differed considerably depending on the time of transplantation of plants. If transplanted during the second decade of April, average mass of plants was 990 g, during the third decade of April – 707 g. Transplantation in the next – the first decade of May – had ensured further decrease in average mass of plants. Transplanting seedlings during the second decade of April and the second decade of May leads to a considerable difference in average mass of plants: 990 g to 530 g. During the phase of mass blooming the biggest average mass of plants of 990 g, stem length of 185 cm, 15.5 side shoots and leaf area of 6622 sq. cm was recorded when observing Kamila F1 hybrid if transplantation was conducted during the second decade of April. During the phase of mass fruiting the largest average mass of plants of 1379 g, stem length of 278 cm, 31.5 side shoots and leaf area of 21216 sq. cm was recorded when observing Kamila F1 hybrid if transplantation was conducted during the second decade of April. Indexes of plants' parameters show that data received during both the phases of mass blooming and mass fruiting of cucumber differ. The difference in biometric indexes is observed depending on the time of transplantation of Kamila F1 cucumber hybrid crops.

Thus, if the transplantation is done at a later time one can observe a trend of considerable decrease in all biometric parameters, such as stem length, amount of side shoots and leaf area. During the phase of mass fruiting this pattern persists: the later seedlings were transplanted, the lower are biometric parameters.

It was found according to the results of the research that in conditions of eastern part of Ukrainian left-bank forest-steppe the optimal time to transplant seedlings is the second decade of April, resulting in the best growth and development of seedlings, highest yield and productivity indexes.

Keywords: cucumber, seedlings, time of transplanting, growing season, crop yield.

УДК 811.111'373.46:635

L.V. Herman, a candidate of philological sciences, an assistant professor, professor of KHNAU, I.V. Shulga, a senior teacher
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev
(Kharkov, Ukraine)

ENGLISH VEGETABLES GROWING TERMINOLOGY

The ways and methods to form English vegetables growing terminology have been described. The thematic terms groups of the given branch have been under consideration. The groups are united on the base of the mutual peculiarity in the meaning of the grouped words. The most productive methods of vegetables growing terms formation have been singled out: word composition, affixation, word combination, borrowings, semantic method.

Key words: English vegetables growing terminology, formation method, word composition, affixation, word combination, borrowings, semantic method, thematic group.

Setting the problem. The continuous development of science and engineering, production modernization, improvement of various technologies enable the research concerning peculiarities of different terminological systems to be still actual nowadays. It should be noted that the problems connected with the terminology which is a functional significant basis for professional activities of a certain social group has been under consideration for a long time. Within the modern stage of linguistics development there exists a considerable number of works written both by native and foreign scientists studying various term systems and their parts. (V. Artyukh, L. Ivina, N. Kotelova, O. Gerd, B. Mikhailyshyn, T. Panko, V.Leychyk, R. Stetsyuk, G. Fogel, I. Meyer, etc.).

Some approaches to research it have been singled out. They are: functional, semasiological, onomasiological, cognitive, historical, lexicographical, etc. Various national languages are used for prospecting. English is not excluded from their list.